

15. VERTAISPALAUTE VERRATTOMANA TUKIMUOTONA **opetuksen kehittämispäällikkö Matti Lappalainen, TY**

TYÖPAJAN KUVAUS

Opetus on yleensä yksinäistä työtä. Opettaja saa toki palautetta opiskelijoilta ja ehkä työelämästäkin, mutta palautteen tulkinta ja sen hyödyntäminen on usein vaikeaa. Kollegat ovat kuitenkin keskuudessamme! Työpajassa esitellään erilaisia strukturoituja ja vapaamuotoisia tapoja, joita eri yliopistoissa on käytetty kerätessä muilta opettajilta palautetta oman opetuksen kehittämiseksi. Samalla yhteistoiminnallisesti ideoidaan tapoja, jotka sopisivat työpajaan osallistujien omaan arkeen ja työyhteisöön.

MIKSI VERTAISPALAUTETTA

- samanlainen perspektiivi => kollega osaa asettaa omaan tilanteeseen
- itse palautetta antaessa saa uuden näkökulman omaankin suoritukseen
- yhteisöllisyyden luominen: yhdessä saman tehtävän äärellä
- (työ)ekonomia

VERTAISPALAUTTEEN MUOTOJA

- vertainen ymmärretään tässä työpajassa laajana käsitteenä:
 - toinen samassa tilanteessa oleva työntekijä tai opiskelija
 - kokeneempi työntekijä tai kollega
 - asiantuntija

Vertaispalautetta ei ole ihmeellinen ilmiö, vaan arkipäivää:

- jotkut muodot ovat yleisempiä, toiset vähemmän käytettyjä
- toiset epävirallisia, toiset strukturoidumpia
- esimerkkejä:
 - keskustelu kollegan kanssa kahvilla
 - yhteinen luentojen suunnittelu
 - opettajatiimi, joka esim. suunnittelee ja käsittelee opetusta koskevat palautteet yhdessä
 - vertaispalaute portfolioa varten (esim. Tieteentekijöiden ohjeet)
 - opetuksen ammattilainen antaa palautetta
 - mentorointi

VERTAISPALAUTE YLIOPISTO-OPETTAJIEN TUKENA: JOITAKIN ESIMERKKEJÄ

- vertaispalautetta käytetään usein osana portfoliokoulutusta
- PF-lehdessä on esitelty eri yliopistojen sovelluksia (Peda-forum 1/2003, 2/2003)

Asiantuntijan antama palaute:

[Palautetta opetuksesta -palvelu](#) (Helsingin yliopisto, Viikin opetuksen kehittämisspalvelut)

<http://www.helsinki.fi/vok/opkeh/palautepalvelu.html>

[Opetustilanteen katsastus](#) (Teknillinen korkeakoulu)

<http://www.dipoli.hut.fi/ok/palvelut/tilaa/luentokatsastus/data.htm?kateg=tilaa>

Kollegan antama palaute

- Turun yliopiston yliopistopedagogiikka -kurssilla käytetty malli, jossa palautetta antavat kurssilla mukana olevat kollegat (liitteenä opettajien saama ohje)

TURUN YLIOPISTO
Yliopistopedagogiikkakurssi
2003 - 2004

KOLLEGAPALAUTEHARJOITUS JA SEN ARVIOINTI

A. Tavoite

Tavoitteena on ensisijaisesti **saada kehittämistä tukevaa palautetta omasta opetuksesta** kollegalta, joka tässä tapauksessa on samalle kurssille osallistuva opettaja.

B. Käytännön järjestelyt

Palauteharjoitus toteutetaan siten, että kaksi opettajaa seuraa yliopistopedagogiikka-kurssin aikana toistensa opetusta. Pari voi olla joko omasta tai vieraasta pienryhmästä. Opetus voi olla luento- tai muuta opetusta. Mikäli parin löytäminen tuottaa hankaluuksia tai mikäli sinulla ei ole opetusta, ota yhteyttä Mattiin (p. 6608, matti.lappalainen@utu.fi).

C. Seuraamisen vaiheet

1. Pohjustus

Ennen opetuksen seuraamista seurattava opettaja ja havainnoija sopivat keskenään ”pelisäännöt”. Tällöin käydään läpi mm. seuraavat asiat:

- havainnoijan on tiedettävä, missä vaiheessa seurattava kurssi on
- havainnoitavan tilanteen tavoitteet
- mihin opettaja haluaa havainnoijan kiinnittävän erityistä huomiota (ks. esimerkkejä kohta 2)

2. Opetuksen seuraaminen

Koska useimmissa tapauksissa seurataan opetusta alalta, jonka ekspertti havainnoija ei ole, on sisältöön hankalaa ottaa kantaa. Tässä harjoituksessa se voidaankin jättää sivuseikaksi, vaikka sisältö luonnollisesti on opetuksen kannalta keskeisin asia. Tarkkailun kohteet ovat myös yhteydessä opetusmuotoon: luennolla on ehkä syytä kiinnittää huomiota osin toisenlaisiin asioihin kuin esim. seminaarissa.

Voitte **esimerkiksi** kiinnittää huomiota **joihinkin** seuraavista tekijöistä:

- tavoitteiden esiintuonnin selkeys
- vuorovaikutus
- etenemistahti
- johdonmukaisuus
- havainnollisuus
- opetusvälineiden käyttö
- kieli, ulosanti
- teoreettisuus vs. käytännöllisyys
- opiskelijoiden aktivointi
- opiskelijoiden aktiivisuus
- opiskelijoiden motivaatio
- ryhmädynamiikka

- mihin muuhun kiinnitit huomiota, mikä jäi erityisesti mieleen opetustilanteesta

Mielenkiintoista on liittää mukaan myös opiskelijapalaute eli on suositeltavaa kerätä samasta tilanteesta palautetta myös opiskelijoilta. Näin voitte verrata opiskelijoilta ja kollegalta saamaanne palautetta keskenään.

3. Palautekeskustelu ja kirjallinen palaute

Palautekeskustelussa käydään läpi **molempien kokemukset** seuratusta tilanteesta. Tilanteen rakenne voi olla esim. seuraava:

- seurattu opettaja kertoo oman näkemyksensä tilanteesta: miten hän mielestään onnistui suhteessa alkuperäisiin tavoitteisiin
- havainnoija kertoo oman näkemyksensä:
 - kertoo, mikä oli opetuksessa erityisen hyvää
 - keskustelee seuratun opettajan kanssa siitä, mitä ehkä olisi voinut tehdä toisin, missä olisi kehitettävää
 - **palautteen keskeiset asiat annetaan havainnoidulle opettajalle myös kirjallisesti (erityisen hyvät asiat, kehittämistä/pohdintaa kaipaavat asiat)**

Kyseessä on ensisijaisesti kehittämiskeskustelu eikä arvostelutilaisuus.

D. Kollegapalauteharjoituksen arviointi

Vastaukset lähetetään mielellään sähköpostilla, matti.lappalainen@utu.fi VIIMEISTÄÄN ma 19.4.2004.

1. Mitä opin omasta opetuksestani keskustelun jälkeen saadessani palautetta?
2. Mitä opin antaessani palautetta?
3. Kollegan opetuksen seuraaminen toimi opetuksen kehittämismenetelmänä mielestäni (lihavoit sopivin vastaus)

huonosti 1 2 3 4 5 hyvin

4. Hyvää kollegapalauteharjoituksessa oli se, että...

5. Harjoitusta voisi kehittää siten, että...

6. Jotta kollegapalaute voitaisiin ottaa käyttöön omassa yksikössäni, edellyttäisi se sitä, että ...

KIITOS VASTAUKSISTASI!